

Coronakrisens konsekvenser för det civila samhället

Lägesbild oktober 2020

mucf

Myndigheten för ungdoms-
och civilsamhällesfrågor

© Myndigheten för ungdoms-
och civilsamhällsfrågor (MUCF) 2020

Webb: www.mucf.se

Coronakrisens konsekvenser för det civila samhället

Lägesbild oktober 2020

Innehåll

Förord	5
Sammanfattning	6
Inledning	7
Tillvägagångssätt	7
Pandemins påverkan på organisationernas verksamhet	9
Inställd verksamhet är den vanligaste konsekvensen för organisationerna	9
Fler organisationer har förutsättningar att ställa om, men det finns utmaningar	10
Många organisationer har utvecklat sin digitala verksamhet	11
Pandemins påverkan på organisationernas ekonomi	13
Pandemin har en fortsatt negativ påverkan på organisationernas ekonomi	13
Organisationernas finansieringsformer påverkar nulägesbilden	15
Stödpaket från regeringen	17
Civilsamhällets ansökningar om stödpaket hos några myndigheter	17
Flera organisationer har sökt både statligt och annat stöd	18
Myndighetskontakten har fungerat bra	21
Stödpaketet har hjälpt organisationerna på flera olika sätt	21
Svårigheter att uppfylla krav det vanligaste hindret från att söka stödpaket	22
Pandemin har påverkat organisationernas interna och externa demokratiska processer	23
Flest upplever att påverkansarbetet försvårats	23
De flesta organisationerna upplever inte att jämställdheten har påverkats	24
Opinionsbildande organisationer upplever att de påverkats mer	25
Organisationer med personer med funktionsnedsättning som målgrupp upplever att demokratiska processer blivit svårare	25
Pandemins långsiktiga konsekvenser för civilsamhällets organisationer och målgrupper	26
Organisationernas medlemmar väntas påverkas mest av inställd verksamhet	26
Organisationerna väntar sig färre medlemmar och sämre ekonomi framöver	27
Avslutande resonemang	29
Principerna bör vara vägledande för kommande prioriteringar	29
Det behövs en nära dialog med civilsamhället om utformningen av kommande års bidrag	29
Den snabba digitaliseringen kräver kompetensutveckling och tekniska resurser för att bli en tillgång	30

Förord

Under 2020 har hela samhället påverkats av Covid-19 och den pandemi som förändrar vår vardag. Denna omställning har även påverkat civilsamhällets verksamhet. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) har vid två tillfällen genomfört kunskapsinhämtning och analys av nuläget i syfte att följa upp hur pandemin påverkar civilsamhällets förutsättningar att verka. Nulägesanalyserna baseras på enkätundersökningar och intervjuer med representanter för organisationer i civilsamhället.

Under hösten 2020 är stora delar av civilsamhället fortsatt påverkade av pandemin. Organisationer har både ställt om och tvingats ställa in delar av sin verksamhet under året. Civilsamhällets organisationer har samtidigt gjort stora anpassningar för att hantera krisen och möta förändrade och ökade behov hos medlemmar och andra. Många verksamheter har exempelvis digitaliserats. Den snabba förändringen har inneburit utmaningar, men också ökade möjligheter till deltagande i olika delar av landet.

Hos många organisationer inom civilsamhället har de ekonomiska villkoren försämrats på grund av pandemin. För en del organisationer har särskilda stöd-paket varit ett sätt att hantera detta. I början av november hade 2 150 civilsamhällesorganisationer beviljats korttidsarbete, omställningsstöd eller hyresstöd. Därutöver har organisationer tagit del av bidrag riktade till vissa verksamheter eller målgrupper.

Den bild myndigheten får av civilsamhällets situation är att olika verksamheter har påverkats på skilda sätt. Det beror på verksamhetsinriktning, finansieringsform och målgrupp för verksamheten. Vissa organisationer har kunnat ställa om till digitala aktiviteter medan andra har haft svårt på grund av att medlemmarna inte haft tekniska förutsättningar. Många organisationer vittnar om att det varit svårt att lyfta andra frågor i det opinionsbildande arbetet. De ekonomiska stöd som har kommit vissa organisationer till del har varit av stor betydelse.

Lena Nyberg

Generaldirektör

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Sammanfattning

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) beskriver i denna PM hur civilsamhället påverkas av coronapandemin. Undersökningen baseras främst på en enkät och djupintervjuer med civilsamhällesorganisationer som genomfördes under oktober 2020.

Det är tydligt att pandemin har en fortsatt påverkan på civilsamhällets förutsättningar under hösten 2020 och att pandemin förväntas påverka organisationerna under flera år framåt. De huvudsakliga resultaten från enkäten och intervjuerna är att:

- de flesta organisationers verksamhet har påverkats av pandemin genom att de ställt in delar av sin verksamhet. De flesta organisationer har samtidigt ställt om andra delar av sin verksamhet, framförallt genom digitalisering
- pandemin har påverkat många organisationers ekonomi negativt och det finns en fördröjningseffekt, där fler organisationer kan påverkas negativt kommande år
- de organisationer som tagit del av statliga stödpaket har i högre utsträckning påverkats negativt ekonomiskt av pandemin. De upplever att stöden har bidragit till en förbättrad ekonomisk situation och möjligheter att behålla personal
- att organisationer som riktar sig till barn och unga i högre omfattning har tagit del av stödpaket
- informationen om stödpaketet har delvis upplevts som otydlig och vissa har upplevt kraven eller informationen som ett hinder för att söka stöd
- jämställdheten inom organisationerna verkar inte ha påverkats på ett nämnvärt sätt av pandemin. Däremot verkar funktionsvariation, ålder och digital kompetens påverka förutsättningarna att delta och vara aktiv i civilsamhället under pandemin. Detta påverkar i sin tur organisationernas förutsättningar under pandemin
- organisationerna förväntar sig att pandemin leder till ökad psykisk ohälsa, minskad tillgång till stöd och minskat deltagande i civilsamhället bland deras målgrupper
- organisationerna efterfrågar ekonomiskt stöd och dialog för att hantera konsekvenserna av pandemin.

Undersökningen visar att det finns både likheter och stora skillnader hur organisationerna har påverkats av pandemin. För att kunna möta nya behov och utmaningar kommer det att behövas en nära dialog med civilsamhället kring utformningen av olika bidrag och stöd för nästkommande år.

Ett område som kan behöva särskild uppmärksamhet är den snabba digitaliseringen. För att digitaliseringen ska bli en möjlighet för hela civilsamhället kommer det att behövas kompetensutveckling, verktyg och resurser. Annars finns en risk att den ökade digitaliseringen skapar ojämlika förutsättningar.

Inledning

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor har i uppdrag att förbättra förutsättningarna för det civila samhället att verka. Denna PM ger en nulägesbild för oktober 2020 av hur delar av civilsamhället upplever att pandemin påverkar deras förutsättningar att bedriva verksamhet idag och framöver. MUCF har även undersökt vilka stöd civilsamhället har tagit del av och hur de upplever att stöden har fungerat. PM:n är en uppföljning av den nulägesbild som MUCF tog fram under våren.

Eftersom enkätunderlaget inte är representativt för hela civilsamhället kan resultaten av enkäten inte generaliseras. Slutsatserna måste tolkas med försiktighet men kan ge en indikation på vilka utmaningar och konsekvenser som civilsamhället i sin helhet står inför. Det är också viktigt att betona att underlaget framförallt samlades in innan den kraftiga ökningen av covid-19-fall under slutet av oktober och november.

Tillvägagångssätt

Analysen bygger på flera olika underlag. Dels en enkätundersökning till civilsamhället, dels djupintervjuer med civilsamhällesorganisationer. MUCF har även sammanställt statistik över hur många civilsamhällesorganisationer som har tagit del av olika stödpaket. Därutöver har MUCF fört en dialog med nätverk och enskilda aktörer i civilsamhället.

Enkäten genomfördes mellan 25:e september till 14:e oktober 2020. Syftet med enkäten var att ge en lägesbild och bättre förståelse över coronavirusets konsekvenser för det civila samhället. Enkäten var den andra i sitt slag. En första enkät skickades ut den 6:e – 15:e april. Enkäten skickades ut till civilsamhällesaktörer som tidigare svarat på MUCF:s enkäter och uppgivit att de kan tänka sig att bli kontaktade igen samt till organisationer som tagit emot stöd från MUCF. Det har också varit möjligt att svara på enkäten genom myndighetens hemsida eller sociala medier. Eftersom det inte varit möjligt att göra ett slumpmässigt urval kommer resultatet inte att spegla hela civilsamhället. Exempelvis är det troligt att de flesta svarande haft tidigare kontakt med MUCF.

Totalt svarade 317 organisationer på enkäten. I våras svarade 216 organisationer. Bland organisationerna är 42 procent lokala organisationer, 39 procent är riksorganisationen, 14 procent är regionala organisationer och 5 procent är paraplyorganisationer. Precis som under våren företrädde de flesta svarande en ideell förening.

Organisationsform	Antal
Ideell förening	269
Registrerat trossamfund	15
Stiftelse	12
Ekonomisk förening	6
Samfällighet	5
Aktiebolag med särskild vinstudelningsbegränsning	2
Annat	8

Tabell 1. Antal organisationer per organisationsform

En majoritet av organisationerna har anställda. 18 procent av organisationer uppgav att de kunnat bedriva verksamheten som vanligt under coronapandemin. Dessa organisationer har inte svarat på frågorna om hur verksamheten påverkats av krisen men de har svarat på frågor om hur deras ekonomiska situation påverkats.

MUCF intervjuade sju civilsamhällesorganisationer under oktober samt första veckan i november. Organisationerna har valts ut för att representera olika typer av verksamheter och målgrupper.

MUCF har tagit del av statistik från Tillväxtverket, Boverket och Skatteverket om hur många civilsamhällesorganisationer som har tagit del av myndigheternas respektive stödpaket. Statistiken ger information för flera, men inte alla, organisationsformer som en civilsamhällesorganisation kan ha. Det kan därför finnas fler civilsamhällesorganisationer som har sökt stöd än vad som redovisas.

Pandemins påverkan på organisationernas verksamhet

I detta kapitel presenteras på vilket sätt coronapandemin har påverkat organisationernas genomförande av sin verksamhet. De huvudsakliga resultaten är att

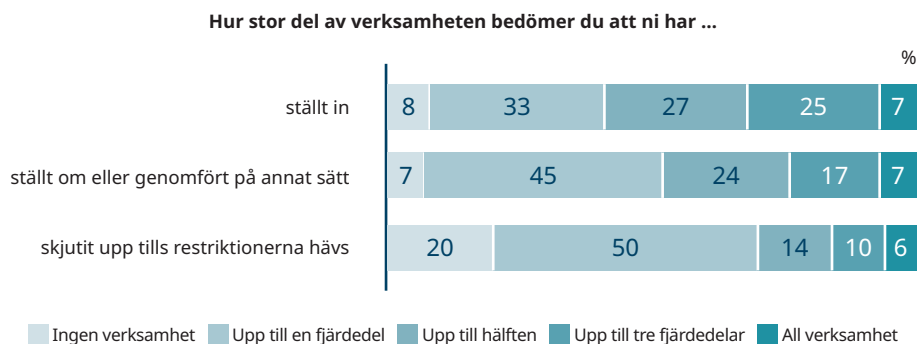
- de flesta har ställt in någon del av sin verksamhet på grund av pandemin
- andelen som ställt in mer än hälften av sin verksamhet är lägre än vid vårens enkät
- organisationer med äldre och pensionärer som målgrupp uppger oftare att de har ställt in all verksamhet
- organisationer med verksamhet inom kultur uppger oftare att de har ställt in all verksamhet
- var tredje organisation har svårt att ställa om sin verksamhet under pandemin
- organisationer som har personer med funktionsnedsättning som målgrupp uppger att de har svårare att ställa om sin verksamhet
- organisationer som har beviljats något statligt stödpaket uppger att de har haft lättare att ställa om.

Inställd verksamhet är den vanligaste konsekvensen för organisationerna

De flesta civilsamhällesorganisationer med påverkan av pandemin på sin verksamhet har ställt in aktiviteter och verksamheter. 9 av 10 svarande uppger att de behövt ställa in någon del av sin verksamhet. 3 av 10 uppger att de ställt in mer än hälften av verksamheten (se Figur 1). Bland lokala organisationer är det något vanligare att ha ställt in majoriteten av sin verksamhet (4 av 10).

I enkäten som skickades ut i april var det 6 av 10 svarande som uppgav att de ställt in mer än hälften av sin verksamhet. Det tyder på att civilsamhällesorganisationerna under sommaren och början av hösten kunde genomföra en större del av verksamheten jämfört med våren¹. På grund av att smittspridningen förvärrats under oktober och november är det troligt att organisationerna hade svarat annorlunda på enkäten om den hade skickats ut i november.

¹ Organisationernas beskrivningar av hur de anpassat sin verksamhet indikerar också på att en större del av verksamheten kunde genomföras under sommaren och tidig höst.

Figur 1. Andel av verksamhet som ställts in, ställts om eller skjutits upp

Det är vanligare att organisationerna har ställt in verksamhet än att de har skjutit upp eller ställt om verksamheten.

Precis som i vårens enkät uppgav 9 av 10 att det var restriktionerna kring möten och allmänna sammankomster som framförallt hindrat dem från att genomföra sin verksamhet. En organisation med barn och unga som målgrupp beskriver att

”Då vår ordinarie verksamhet till stor del består av centralt anordnade arrangemang med deltagare långt över 50 personer så har det påverkat vår möjlighet att genomföra ordinarie verksamhet. Vi har försökt att ställa om så gott det går, men digitala alternativ är inte alltid applicerbara. Och vi har inte haft ekonomiska och personella resurser att genomföra arrangemangen i mindre skala med max 50 deltagare.”

Fler organisationer har förutsättningar att ställa om, men det finns utmaningar

1 av 3 organisationer bedömer att de i liten eller mycket liten utsträckning har förutsättningar att genomföra verksamheten på annat sätt (Fel! Hittar inte referenskälla.). I vårens enkät var det en majoritet som svarade att de hade små möjligheter att ställa om. Av de som svarat på höstens enkät är det alltså flera som har bättre möjligheter att ställa om sin verksamhet. Det är samtidigt få som upplever att de har mycket goda förutsättningar att ställa om. I kommentarer och intervjuer beskriver organisationerna att vissa delar i verksamheten går bra att anpassa. Andra delar av verksamheterna går det däremot inte att anpassa eller ersätta. En intresseorganisation för barn och unga beskriver exempelvis att

”Då den fysiska verksamheten till största del är social verksamhet blir det svårt att ställa om och fortfarande få deltagarna att känna samma värde av den sociala biten som om vi hade setts.”

Att de sociala aspekterna blir lidande av att inte kunna träffas fysiskt är något som lyfts i flera svar och även i intervjuer.

Många organisationer har utvecklat sin digitala verksamhet

Organisationerna har anpassat sin verksamhet på många olika sätt. Bland annat genom förändrade öppettider, mindre grupper, större lokaler och aktiviteter utomhus. Ett trossamfund beskriver att de anpassat verksamheten på följande sätt.

”Under våren ställdes all öppen verksamhet in och är fortfarande inställt förutom gudstjänster, som togs upp under sommaren. Gruppverksamheter med definierade deltagare har tagits upp och ordnas nu i enlighet med restriktionerna som råder, exempelvis utomhus eller i andra typer av lokaler.”

Den klart vanligaste anpassningen är digitalisering av verksamheten. I intervjuer är det tydligt att digitalisering innebär både möjligheter och utmaningar. Pandemin har lett till att organisationer tagit stora kliv framåt i att digitalisera sin verksamhet. För organisationer som finns utspridda geografiskt har det inneburit ökade möjligheter att delta oavsett var i landet medlemmen eller målgruppen bor. Det har också varit en möjlighet att nå nya målgrupper. Men det finns också utmaningar. En av de intervjuade organisationerna beskriver att

”Många av våra lokalföreningar [...] har haft väldigt svårt att ställa om digitalt. Några av våra medlemmar har varit väldigt duktiga på att organisera zoom-möten och ringa medlemmar och genomföra utomhusaktiviteter, men det är ett fåtal av våra föreningar. De flesta har passiviserats.”

I intervjuerna kommer det fram att digitala aktiviteter ofta fungerar väl för de som har digital kompetens. För de som inte har digital kompetens, eller saknar digitala verktyg, innebär anpassningen istället att det är svårt att delta i verksamheten. I intervjuerna beskriver flera också att fler äldre saknar digital kompetens. Även funktionsvariation minskar möjligheterna att delta digitalt.

Svårare för kulturverksamhet och intresseorganisationer att ställa om

Organisationer som sysslar med kulturverksamhet uppger oftare att de har svårt att ställa om sin verksamhet. Även intresseorganisationer för en viss grupp uppger oftare att de har begränsad möjlighet att ställa om. Organisationer med idrottsverksamhet uppger däremot att de ställt in eller skjutit upp en mindre del av sin verksamhet. Skillnaderna beror troligen på att idrottsverksamheter för barn ofta kunnat genomföras. Idrott utan nära kontakt mellan utövare har också ofta kunnat genomföras med anpassningar.

Verksamhet för äldre har oftare ställts in

Organisationer med äldre och pensionärer som målgrupp svarar oftare att de har varit tvungna att ställa in all sin verksamhet under pandemin. 15 procent av organisationer med äldre och pensionärer som målgrupp uppgav att de ställt in

samtlig verksamhet. Det kan jämföras med 8 procent av alla organisationer som har svarat på enkäten. I intervjuer beskrivs bland annat att äldres ökade risk att bli allvarligt sjuka av covid-19 gör att både organisationerna och medlemmarna vidtagit större försiktighetsåtgärder för aktiviteter med personer över 70 år.

Svårare att ställa om för organisationer som riktar sig till personer med funktionsnedsättning

Verksamheter riktade mot personer med funktionsnedsättning svarar oftare att de har svårt att ställa om sin verksamhet jämfört med verksamheter riktade mot andra målgrupper. Nästan hälften av dessa organisationer uppger att det har små möjligheter att ställa om sin verksamhet under pandemin.

Organisationer som fått stöd har tvingats ställa in mindre verksamhet

Organisationer som beviljats statligt stöd har oftare ställt in en mindre andel av sin verksamhet jämfört med genomsnittet. Endast 14 procent har ställt in upp till tre fjärdedelar av verksamheten eller mer. Motsvarande siffra för samtliga svarande är 32 procent. Organisationer som beviljats stöd är även positivare till sin förmåga att ställa om eller genomföra sin verksamhet på ett annat sätt. Det går dock inte att säga om det är stödet som påverkat organisationernas möjligheter att ställa om.

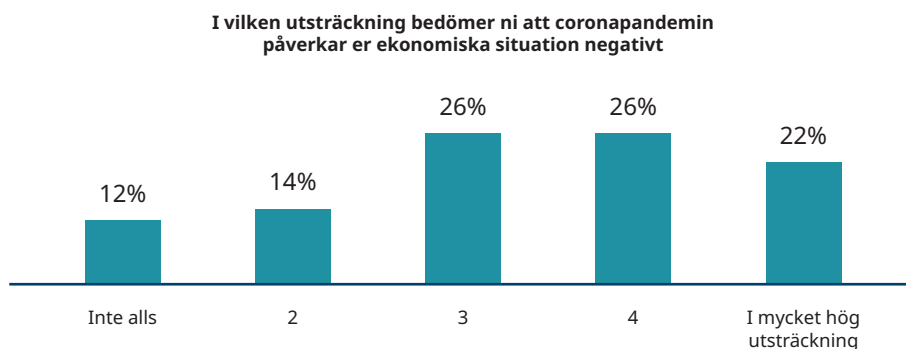
Pandemins påverkan på organisationernas ekonomi

Detta kapitel presenterar hur organisationerna beskriver att ekonomin har påverkats av pandemin. De hudsakliga resultaten från enkäten är att

- hälften av organisationerna upplever att pandemin påverkar deras ekonomi negativt i hög eller mycket hög utsträckning.
- resultaten i höstens enkät liknar resultaten för vårens enkät. Det finns inte något som tyder på vare sig en förbättring eller försämring.
- den försämrade ekonomin framförallt beror på minskade intäkter från försäljning av varor, tjänster, utbildningar och evenemang. Även ökade behov av verksamhet har påverkat den ekonomiska situationen negativt.
- vissa organisationers ekonomi förväntas försämras först under 2021 och 2022.
- organisationer med målgruppen personer med funktionsnedsättning uppger att ekonomin påverkats negativt i högre utsträckning.
- organisationer som tagit emot stödpaket upplever i högre utsträckning att pandemin påverkat deras ekonomi negativt.

Pandemin har en fortsatt negativ påverkan på organisationernas ekonomi

En stor andel av de svarande organisationerna uppger att pandemin påverkar deras ekonomiska situation negativt och resultaten har inte förändrats märkbart sedan våren.

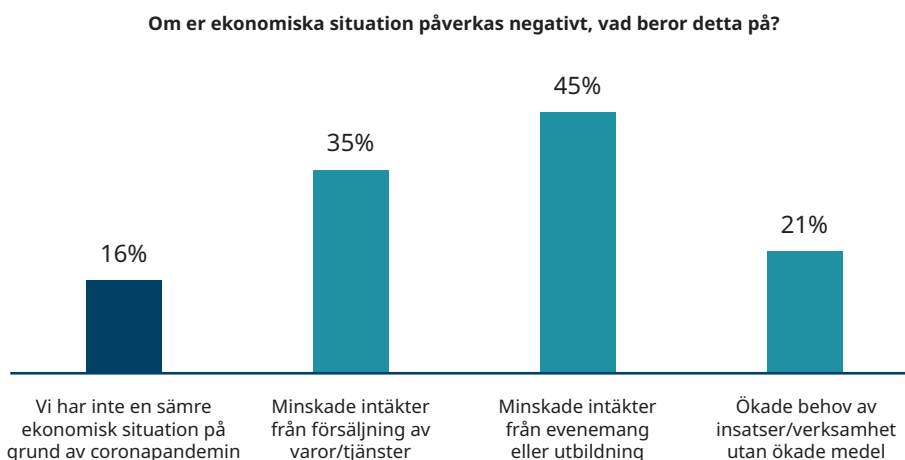

Figur 2. Pandemins påverkan på organisationernas ekonomi

Hälften uppger att deras ekonomiska situation påverkas negativt i hög eller mycket hög utsträckning (se Figur 2). Andelen är lika stor som i vårens enkät. Endast 1 av 10 upplever att deras ekonomi inte alls är påverkad.¹ Även detta ligger i linje med resultaten i den första enkäten.

¹ Som det gick att se i föregående kapitel uppger 2 av 10 att deras verksamhet inte påverkats under pandemin. Att denna andel är högre än andelen som bedömer att de inte påverkats ekonomiskt innebär att det finns organisationer som kunnat genomföra sin verksamhet som vanligt, men trots det sett en försämring i de ekonomiska förutsättningarna.

Minskade intäkter den vanligaste anledningen till försämrad ekonomi

Figur 3. Anledning till negativ ekonomisk påverkan

Not: På denna fråga kunde svarande ange fler än ett svar. I figuren presenteras andelen som svarat att de inte påverkats ekonomiskt och de tre vanligaste svaren.

Den försämrade ekonomiska situationen har olika orsaker för olika organisationer. Hälften av svarande anger att deras negativa ekonomiska situation beror på minskade intäkter från evenemang och utbildningar. 35 procent av svarande uppger att minskade försäljningsintäkter av varor och tjänster är en anledning till deras försämrade ekonomiska situation (se Figur 3). Detta ligger i linje med resultaten från våren då 37 procent av svarande angav samma anledning. Därutöver anger 3 av 10 att deras ekonomiska situation försämrats på grund av att de möter ett ökat behov utan ökade resurser. Eftersom det inte var ett svarsalternativ i vårens enkät är det inte möjligt att jämföra resultatet.

Flera organisationer uppger att de har svårt att möta ökade behov

3 av 10 organisationer uppger att en försämrad ekonomi leder till att de inte kan möta de utökade behov som coronapandemin innebär. I en tid då behovet av verksamheter som stöder utsatta grupper är extra stort innebär en försämrad ekonomi att resurserna inte finns för att utöka verksamheten. Flera svarande uppger även att den försämrade ekonomiska situationen kan leda till ökade svårigheter att planera verksamheten framöver samt resultera i att en ännu större del av verksamheten ställs in.

De flesta organisationer bedömer risken att behöva lägga ner som låg

Trots de ekonomiska svårigheterna som många organisationer upplever är det relativt få som upplever att det finns en hög risk att de behöver lägga ned sin verksamhet. 80 procent av svarande uppger att de ser en låg eller ganska låg risk att de behöver lägga ned (ej visat i figur). Motsvarande andel i våras var 85 procent. Endast 1 procent av organisationerna upplever att

det är stor risk att de kommer behöva lägga ned sin verksamhet som följd av deras ekonomiska läge. Denna andel ligger på samma nivå som bland svarande på den första enkäten.

Vissa skillnader mellan hur olika typer av organisationer påverkats ekonomiskt

Det finns skillnader mellan organisationerna i hur de påverkats ekonomiskt av krisen. Nedan presenteras de största skillnaderna uppdelat på typ av verksamhet, målgrupp och om organisationen beviljats stöd.

Organisationer med äldre som målgrupp påverkas för tillfället mindre ekonomiskt

Verksamheter riktade mot äldre och pensionärer upplever sig klara sig bättre ekonomiskt jämfört med organisationer med andra målgrupper. 26 procent av organisationer som arbetar med äldre och pensionärer upplever att de inte har en sämre ekonomisk situation som följd av pandemin (motsvarande siffra för samtliga organisationer är 16 procent, se Figur 3).

Organisationer med personer med funktionsnedsättning som målgrupp påverkas mer ekonomiskt

Verksamheter som riktar sig mot personer med funktionsnedsättningar är värre drabbade av den ekonomiska situationen jämfört med genomsnittet. Det leder enligt organisationerna till att de saknar de resurser som de behöver för att klara av ökade krav som ställs på deras verksamhet under året.

Organisationer som tagit del av stödpaket upplever att pandemin haft större påverkan på deras ekonomi

Samtliga organisationer som beviljats stöd är också organisationer som upplever att pandemin haft en negativ påverkan på deras ekonomiska situation. Generellt upplever dessa organisationer att den negativa ekonomiska påverkan varit större jämfört med genomsnittet bland samtliga svarande. Dessa organisationer bedömer även i större utsträckning än genomsnittet att deras nuvarande resurser inte är tillräckliga för att klara av de ökade behov som finns för deras verksamhet.

Organisationernas finansieringsformer påverkar nulägesbilden

Baserat på hur organisationerna svarat i enkäten och hur intervjuade organisationer beskriver den ekonomiska situationen är det tydligt att finansieringen påverkar deras nulägesbild. De som framförallt påverkas direkt ekonomiskt av pandemin är de som finansierar verksamheten genom löpande intäkter. En organisation som har både ideell verksamhet och säljer utbildningar beskriver hur pandemin påverkat ekonomin

”Ekonomin har påverkats negativt av olika skäl. Exempelvis har vi svårare att rekrytera medlemmar och verksamheten kan inte heller sälja utbildningar på samma sätt. Ett halvår är förlorat, vilket leder till ett stort underskott. Utbildningsverksamheten som ska finansiera sig själv, på kommersiella grunder för att någon anlitar oss, kommer att göra förluster i år. Denna verksamhet kan normalt sätt spilla över som fria medel i den ideella verksamheten, men försvinner nu i år.”

De som däremot får intäkter genom årliga bidrag eller medlemsavgifter har i många fall fått hela eller delar av årets intäkter innan pandemin startade. Samtidigt har vissa organisationer inte kunnat genomföra all verksamhet som intäkterna skulle användas till. Det gör att en eventuell allvarlig påverkan på ekonomin kanske kommer först om något år. Organisationer vittnar om att deras ekonomi kommer att försämrans först om ett till två år och att de behöver planera verksamheten efter det.

Stödpaket från regeringen

Nedan redovisas dels statistik över hur många civilsamhällesorganisationer som tagit del av stödpaket och dels vilka stödpaket som organisationerna som besvarat enkäten har tagit del av. De huvudsakliga resultaten är att

- av befintlig statistik är det flest organisationer som har tagit del av stödet korttidsarbete. Få av de som sökt detta stöd har fått avslag på sin ansökan.
- det var betydligt fler som sökte MUCF:s bidrag för insatser med särskilt utsatta grupper än som fick stödet beviljat.
- i enkäten har de organisationerna som sökt statligt stöd oftare sökt flera olika stöd.
- kontakten med myndigheter bland de som har sökt stöd har oftast fungerat bra.
- informationen om stöden upplevs av vissa organisationer som otydlig.
- de som tagit del av statliga stöd upplever att stödet har minskat negativa konsekvenser på ekonomin, gjort att de kunnat behålla personal eller gjort det möjligt att möta ökade behov.

Civilsamhällets ansökningar om stödpaket hos några myndigheter

MUCF har tagit del av statistik över fördelningen av krisstöd från Tillväxtverket, Skatteverket, och Boverket samt från MUCF.

Korttidsarbete, Tillväxtverket

Totalt har 1793 ideella föreningar och stiftelser ansökt om korttidsarbete, varav 1690 har fått stödet beviljat. De flesta organisationer som har sökt stöd för korttidsarbete har alltså fått det. De som har fått avslag har i de flesta fall behövt göra justeringar i ansökan och väntar på att få besked. Antalet trossamfund som har ansökt om korttidsarbete är för få för att redovisas. Att antalet är så få kan troligen delvis förklaras av att Svenska kyrkans kollektivavtal inte tillåter korttidsarbete.

Omställningsstöd, Skatteverket

Totalt 199 ideella föreningar och stiftelser eller fonder har fått omställningsstöd, om i genomsnitt 95 000 kronor. De flesta av organisationerna är huvudsakligt verksamma inom service, kultur eller social verksamhet. Ett antal organisationer har fått avslag på sin ansökan, på grund av att de inte uppfyllt kriterierna för stödet. Exempelvis på grund av att det inte skett en tillräckligt stor minskning av inkomst jämfört med 2019, att ansökan rört ersättning om mindre än 5 000 SEK, att organisationen fått stöd från annan aktör eller att organisationen har omsättning på mindre än 250 000 kronor.

Hysesstöd, Boverket

264 civilsamhällesorganisationer som är hyresvärdar har sökt hysesstöd och

enbart 2 har fått avslag. Organisationerna som tagit del av stödet finns i 60 olika kommuner över hela landet. Flest organisationer som har fått hyresstöd finns i Stockholm stad. Hur mycket stöd organisationerna har fått skiljer sig mycket mellan organisationerna och varierar mellan cirka tusen kronor till flera hundra tusen kronor. Det bör noteras att många civilsamhällesorganisationer kan ha tagit del av stödet genom en hyresvärd. Dessa finns dock inte med i statistiken.

Bidrag till insatser för särskilt utsatta, MUCF

Totalt sökte 231 organisationer bidraget för insatser för särskilt utsatta. 17 organisationer beviljades bidrag om totalt 48 miljoner. Det var alltså betydligt fler som sökte bidraget än som beviljades bidraget. Anledningen till att inte fler beviljades var det höga söktrycket i förhållande till den totala bidragsbudgeten.

Flera organisationer har sökt både statligt och annat stöd

Korttidsarbete, sänkt arbetsgivaravgift och sjuklön är de vanligaste stödpaketerna bland organisationerna som svarat på enkäten. 100 av 313 organisationer uppger att de sökt minst ett av de olika stödpaketerna från staten. Av dessa 100 har 88 beviljats minst ett stödpaket (se rad 3, Tabell 1). Totalt har 3 av 10 svarande organisationerna tagit emot minst ett stödpaket.

Typ av organisation	Andel som		Antal organisationer som beviljats				Totalt
	Sökt stöd	Beviljats stöd ¹	Ett stöd	Två stöd	Tre stöd	Fyra+ stöd	
Totalt	32%	29%	35	29	13	11	88
Kultur	23%	19%	9	3	4	2	18
Idrott	15%	15%	7	3	1	3	14
Fritidsintresse eller hobby (ej kultur och idrott)	6%	6%	4	1	0	1	6
Intresseorganisation för en viss grupp i samhället	11%	11%	5	3	1	1	10
Opinionsbildning och politik	10%	8%	3	2	1	2	8
Sociala insatser/Välfärd	46%	41%	15	14	5	5	39
Utbildning eller studier	14%	12%	4	3	1	3	11
Religion	5%	4%	3	1	0	0	4

¹ Andelen som beviljats stöd av samtliga organisationer som svarat på enkäten. Av andelen som ej tagit del av stöd ingår både de som fått avslag, inte fått besked på sin ansökan och de som inte har sökt statligt stöd.

Tabell 1. Organisationer som sökt stöd, fördelat på organisationstyp, andel och antal.

Not: Totalen visar andelen av samtliga organisationer. För de olika verksamhetstyperna visar procentsatserna andelen av organisationerna med samma inriktning. Organisationer som angivit verksamhetstyp "Annan" är ej inkluderade i tabellen. Dessa organisationer är dock inkluderade i totalen.

De 88 organisationer som beviljats stöd har tillsammans delat på 181 stödpaket. I genomsnitt har alltså varje organisation tagit emot två stöd. I Tabell 1. Organisationer som sökt stöd, fördelat på organisationstyp, andel och antal. Tabell 1 framgår att det är flera organisationer som enbart tagit emot ett stöd medan ett mindre antal tagit emot fyra eller fler stöd.

Det vanligast sökta stödpaketet bland de svarande är anståndet av om sänkt arbetsgivaravgift hos Skatteverket. Det är också ett av de enklare stöden att söka. Hälften av alla som beviljats stödpaket har mottagit det stödet. Överlag har få ansökningar om stödpaket avslagits. Det enda undantaget är bidraget till arbete med socialt särskilt utsatta hos MUCF där två av tre svarande fått avslag på sin ansökan (se 4.1.4).

De som tagit del av statliga stödpaket har oftare tagit del av andra stöd

Var fjärde svarande uppger att de sökt stöd utöver de tillgängliga statliga stöden (se Tabell 2). Vanligast är att organisationer sökt stöd från kommuner. Både organisationer som inte sökt stöd från statligt håll och de som sökt stöd från staten har sökt stöd från andra aktörer. Den enda större skillnaden tycks vara att aktörer som sökt stöd från en stiftelse är troligare att även ha sökt statligt stöd. De svarande som inte har sökt stöd från statligt håll har sammanlagt gjort 49 ansökningar om stöd från andra aktörer.¹

Har er organisation sökt något annat stöd för att hantera coronakrisen?	Ja, från kommun	Ja, från region	Ja, från stiftelse	Ja, från annan aktör:	Nej	Total
Sökt statligt stöd	15 (14%)	12 (12%)	17 (16%)	20 (19%)	40 (38%)	104
Ej sökt statligt stöd	14 (6%)	9 (4%)	5 (2%)	21 (9%)	183 (79%)	232
Totalt	29 (9%)	21 (6%)	22 (7%)	41 (12%)	223 (66%)	336

Tabell 2. Fördelning av aktörer som sökt stöd från icke-statliga aktörer

Not: Procentsatserna är andelen av totalen som sökt stöd från regeringen, som ej sökt stöd och sammanlagt.

Organisationer med flera anställda har oftare sökt statligt stöd

En majoritet av organisationer med fem eller fler anställda uppger att de har sökt minst ett statligt stöd. 6 av 10 har sökt statligt stöd. Organisationer med färre än fem anställda har sökt statligt stöd i betydligt lägre utsträckning. Där har 2 av 10 sökt något statligt stödpaket. Troligen beror det på att de flesta svarande tagit del av stödpaket som minskade deras personalkostnader.

Verksamheter med sociala insatser har oftare sökt statliga stöd

Verksamheter med inriktning på sociala insatser eller välfärd har sökt bidrag i störst utsträckning. 46 procent av organisationer med denna inriktning har sökt bidrag och 41 procent har beviljats minst ett stödpaket (se Tabell 1). Dessa

¹ Det går inte att säga att 49 organisationer sökt stöd från andra aktörer då det förekommer att vissa sökt från flera andra aktörer, exempelvis både kommun och region.

organisationstyper uppger oftare att de har tagit emot flera olika stöd för en och samma organisation. 10 organisationer inriktade mot sociala insatser och välfärd har tagit emot tre eller fler stödpaket.

Organisationer med barn och unga som målgrupp har oftare tagit del av stödpaket

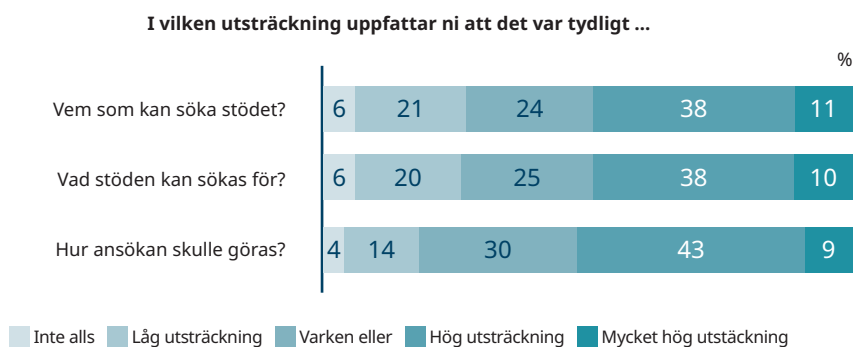
I enkäten svarar verksamheter riktade mot barn och unga i högre utsträckning att de söker och beviljas stöd än verksamheter med fokus på andra målgrupper. Varannan organisation med barn och unga som målgrupp uppger att de sökt och beviljats minst ett typ av stöd.

Typ av organisation	Andel som		Antal organisationer som beviljats				
	Sökt stöd	Beviljats stöd	Ett stöd	Två stöd	Tre stöd	Fyra+ stöd	Totalt
Barn och unga	53%	49%	23	10	9	5	47
Äldre/pensionärer	17%	14%	3	4	3	3	13
Personer med funktionsnedsättning	18%	18%	6	7	4	0	17

Tabell 3. Organisationer som sökt stöd, fördelat på målgrupp, andel och antal.

Informationen om stödpaketen kan bli tydligare

I vårens enkät framkom att flera organisationer var osäkra på vilka stöd de kunde söka, vilka kriterier som de behövde uppfylla samt varifrån de skulle söka stöd. Resultatet på denna enkät visar att bland de som sökt stöden upplever knappt hälften att informationen har varit tydlig.

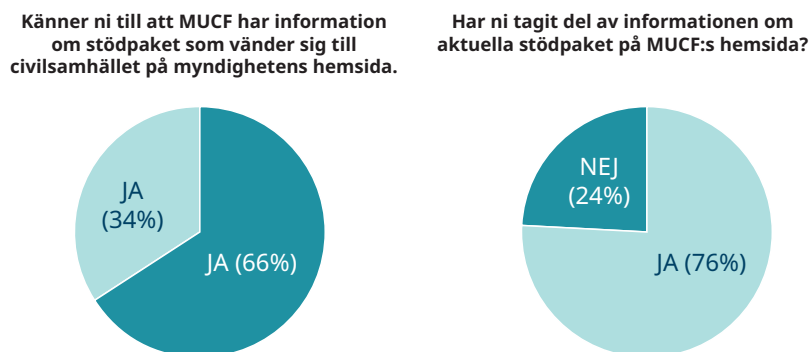

Figur 2. Tydligheten i informationen kring stödpaketen

Hälften av de svarande anser att det var tydligt eller mycket tydligt vem som kan söka stödet, vad stöden kan sökas för samt hur ansökan skulle göras (se Figur 2). Vem som kunde söka stödet och vad det kunde sökas för uppges vara något mindre tydligt jämfört med information om hur ansökan skulle göras.

Kännedom och användning av information om stödpaket

En tredjedel av de svarande känner till MUCF:s information om stödpaket för civilsamhället (se Figur 3). Av de som kände till informationen uppger 76 procent att de också har tagit del av den.

Figur 3. Andel som känner till respektive har tagit del av MUCF:s information

I intervjuerna finns både de som känner till att MUCF har information och de som inte känner till det. I intervjuerna framkommer att kunskapen om informationen beror på om organisationen har sökt bidrag från MUCF tidigare eller inte. I de fall organisationerna inte känner till informationen eller inte tagit del av den, beskriver organisationerna ofta att de fått information via exempelvis en riksorganisation eller andra myndigheter.

Myndighetskontakten har fungerat bra

Svarande som sökt stödpaket från staten uppger i fritextsvar att överlag har kontakten med myndigheterna fungerat bra. 6 av 10 beskriver sin kontakt med olika myndigheter på ett positivt sätt. 1 av 10 beskriver kontakten som negativ. Det förekommer bland de som beskriver sin kontakt som negativ att de fått avslag på sin ansökan och upplevt kommunikationen kring anledningen till avslaget som bristfällig. Ett fåtal aktörer som sökt stöd från flera myndigheter upplever att kontakten med en viss statlig aktör varit bra, men att kontakten med andra har varit sämre.²

Stödpaketet har hjälpt organisationerna på flera olika sätt

Organisationerna som tagit del av stödpaketet uppger i fritextsvar att stöden påverkar dem på flera olika sätt. Ungefär 3 av 10 uppger att stödet hjälper dem att fortsätta sin nuvarande verksamhet eller hjälper dem utöka verksamheten för att motsvara de nya kraven som ställts på verksamheten under pandemin. 3 av

² Dessa har kategoriserats separat och ingår inte i grupperna som haft antingen en positiv eller negativ bild av myndighetskontakten.

10 uppger att stöden de tagit del av kommer minska de negativa ekonomiska konsekvenserna som pandemin inneburit. 2 av 10 uppger att stödet framförallt hjälpt dem behålla deras anställda eller anställa fler under pandemin.

Cirka 30 organisationer som besvarat enkäten har fått avslag på olika ansökningar om statligt stöd. De uppger i fritextsvar att de negativa konsekvenserna av dessa avslag bland annat innebär förvärrade ekonomiska problem, att de inte kan genomföra delar av sin verksamhet eller att de behöver skära ned på personal.

Svårigheter att uppfylla krav det vanligaste hindret från att söka stödpaket

De organisationer som inte har sökt något stödpaket har angett olika skäl. Det vanligaste skälet är att organisationen inte uppfyller kraven för de statliga stödpaketen. 3 av 10 organisationer uppgav att det var anledningen till att de inte hade sökt något stödpaket. Andra anledningar till att organisationerna inte sökt stöd var att stöden inte möter organisationernas behov (15 procent) eller att informationen om stödpaketet för svår att förstå (14 procent).

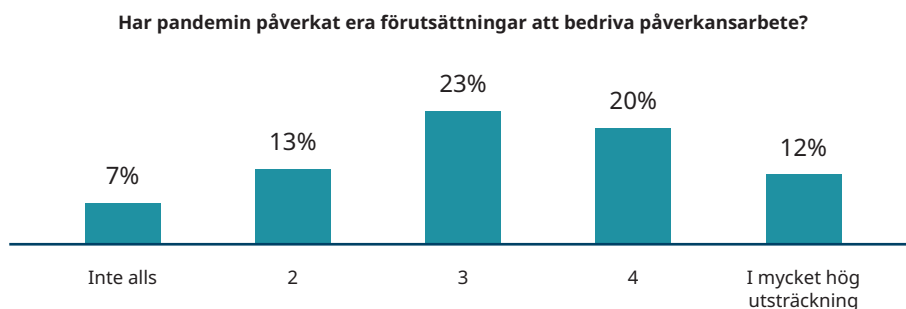
Pandemin har påverkat organisationernas interna och externa demokratiska processer

I detta kapitel beskrivs hur organisationernas demokratiska processer och funktioner har påverkats av pandemin. De huvudsakliga resultaten är att

- organisationerna framförallt ser att det är deras påverkansarbete som påverkas av pandemin.
- flera organisationer även upplever att de interna demokratiska processerna påverkas.
- organisationerna bedömer att påverkan i huvudsak varit negativ.
- pandemin har inte påverkat jämställdheten bland de flesta organisationer.
- opinionsbildande organisationer upplever att deras demokratiska funktioner har påverkats av pandemin i högre utsträckning.
- organisationer med målgruppen personer med funktionsnedsättning upplever att deras demokratiska funktioner påverkats i högre utsträckning.

Flest upplever att påverkansarbetet försvårats

Pandemin har i viss utsträckning påverkat organisationernas demokratiska arbete – framförallt har det blivit svårare för de olika organisationerna att bedriva påverkansarbete. De negativa effekterna på organisationernas jämställdhet och interna demokratiska processer har inte påverkats i lika stor utsträckning.

Figur 7. Konsekvenser för organisationernas förutsättningar att bedriva påverkansarbete¹

3 av 10 svarande uppger att förutsättningarna att bedriva påverkansarbete har påverkats i hög eller mycket hög utsträckning under pandemin (se Figur 7).

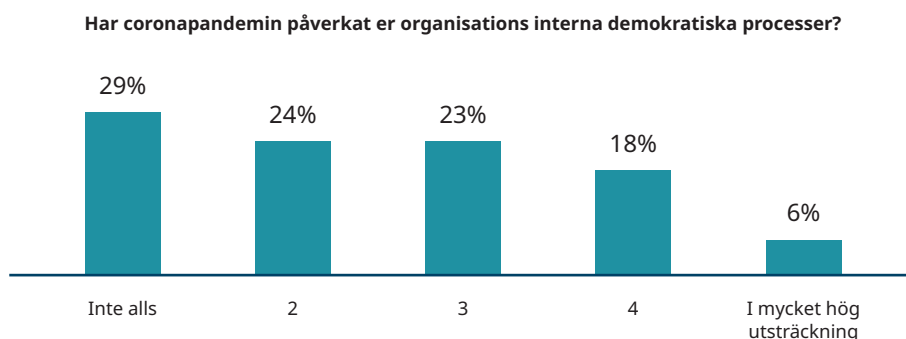
¹ 23 procent har svarat att frågan inte är aktuell eller att de inte vet om påverkansarbetet påverkas av pandemin.

Färre än 1 av 10 svarande uppger att de inte sett någon påverkan alls. En organisation förklarar att pandemin inte påverkat dem i så hög utsträckning:

”Inte så mycket som man kan tro. Vi kan fortfarande samla röster från våra rättighetsbärare på kort sikt. Hur bristen på fysiska möten påverkar relationen med olika aktörer över tid är svårare att förutse. Men vi är optimistiska.”

De interna demokratiska processerna har påverkats i viss utsträckning

2 av 10 organisationer uppger att deras interna demokratiska processer påverkats av pandemin i hög eller mycket hög utsträckning (se Figur 8). 3 av 10 svarande uppger att de interna demokratiska processerna inte påverkats alls. De flesta som har svarat på enkäten upplever alltså att processerna fungerar ganska väl, men det finns organisationer som har påverkats mycket.

Figur 8. Konsekvenser för organisationernas interna demokratiska processer

En organisation som har barn och unga som målgrupp beskriver att de demokratiska processerna påverkats av att inte kunna utbilda sina medlemmar i hur föreningslivet fungerar:

”Vi [har] inte kunnat nå ut till ungdomarna på samma sätt. Vi har ett kunskapstapp helt enkelt, kring hur man sitter i styrelser. Vi har väldigt unga personer och det gör att [de unga] behöver få koll på hur föreningslivet fungerar. Om vi inte kan genomföra utbildningar kan vi inte kräva ordentliga årsmötesprotokoll, vilket är väldigt grundläggande i hur vi arbetar. Personer som sitter i styrelser och inte har kunskap sedan tidigare blir väldigt utsatta.”

De flesta organisationerna upplever inte att jämställdheten har påverkats

7 av 10 organisationer uppger att den interna jämställdheten i organisationen inte påverkats alls under pandemin. Det finns inga stora skillnader i svaren mellan olika verksamheter och målgrupper när det kommer till hur pandemin påverkat jämställdheten inom organisationerna. I MUCF:s intervjuer har

bilden varit densamma. Organisationerna uppfattar inte att pandemin på ett synbart sätt påverkar deras målgrupper, medlemmar och personal olika beroende på kön. De uppfattar snarare att det är andra faktorer såsom ålder, funktionsnedsättning eller livsvillkor i övrigt som påverkar förutsättningarna under pandemin.

Opinionsbildande organisationer upplever att de påverkats mer

Verksamheter inriktade på opinionsbildning och politik upplever att deras påverkansarbete påverkats negativt i större utsträckning än övriga organisationer. Hälften av de opinionsbildande organisationerna upplever att deras förutsättningar att bedriva påverkansarbete har påverkats i hög eller mycket hög utsträckning (jämfört med 3 av 10 för samtliga organisationer). Detsamma gäller organisationer som arbetar med sociala insatser och välfärd, som också upplever att deras påverkansarbete försämrats i större utsträckning än genomsnittet.

Organisationer som arbetar med opinionsbildning respektive sociala insatser upplever även att deras interna demokratiska processer påverkats i större utsträckning än genomsnittet. Organisationer vars verksamhet är inriktad på idrott är de som överlag uppger att deras demokratiska processer påverkats i minst utsträckning.

Organisationer med personer med funktionsnedsättning som målgrupp upplever att demokratiska processer blivit svårare

Organisationer med personer med funktionsnedsättning som målgrupp uppger att deras demokratiska processer påverkats i större utsträckning än andra organisationer. Av dessa organisationer upplever hälften att deras påverkansarbete påverkats i hög eller mycket hög utsträckning. Och 3 av 10 organisationer upplever att deras interna demokratiska processer påverkats i hög eller mycket hög utsträckning under pandemin (jämfört med 2 av 10 bland samtliga organisationer).

Pandemins långsiktiga konsekvenser för civilsamhällets organisationer och målgrupper

I detta kapitel presenteras hur organisationerna bedömer konsekvenserna av pandemin på den egna organisationen och deras målgrupp på längre sikt. De huvudsakliga resultaten är att

- organisationerna bedömer att psykisk ohälsa, mindre stöd till individer, minskat deltagande hos medlemmar kommer bli konsekvenser av pandemin de närmaste åren.
- organisationer med målgruppen personer med funktionsnedsättning bedömer oftare psykisk ohälsa som en långsiktig konsekvens för målgruppen.
- organisationer med målgruppen äldre bedömer oftare ett minskat deltagande och färre verksamheter som konsekvenser för målgruppen.
- de vanligaste konsekvenserna för den egna organisationen väntas bli försämrad ekonomi och färre medlemmar på något års sikt.
- fortsatta ekonomiska stöd och en god dialog med offentliga aktörer är mest efterfrågat från organisationerna.

Organisationernas medlemmar väntas påverkas mest av inställd verksamhet

7 av 10 svarande organisationer uppger att det är deras medlemmar som i störst utsträckning påverkas av att verksamheten inte kan genomföras. Det överensstämmer resultaten från vårens enkät då en majoritet uppgav att det var medlemmarna som drabbades i störst utsträckning. Hälften av svarande organisationer uppger att det är andra grupper i samhället, som påverkas i störst utsträckning av den inställda verksamheten. Detta är en ökning jämfört med vårens enkät då en fjärdedel uppgav att det är andra grupper i samhället som är den värst drabbade gruppen.

Psykisk ohälsa, brist på stöd och minskat deltagande väntade konsekvenser

När organisationerna ombads själva uppskatta och beskriva den största negativa konsekvensen för deras målgrupp framöver var de tre vanligaste svarsalternativen: ökad psykisk ohälsa, brist på stöd och minskat deltagande i verksamheten. En organisation som arbetar med sociala insatser beskriver exempelvis att

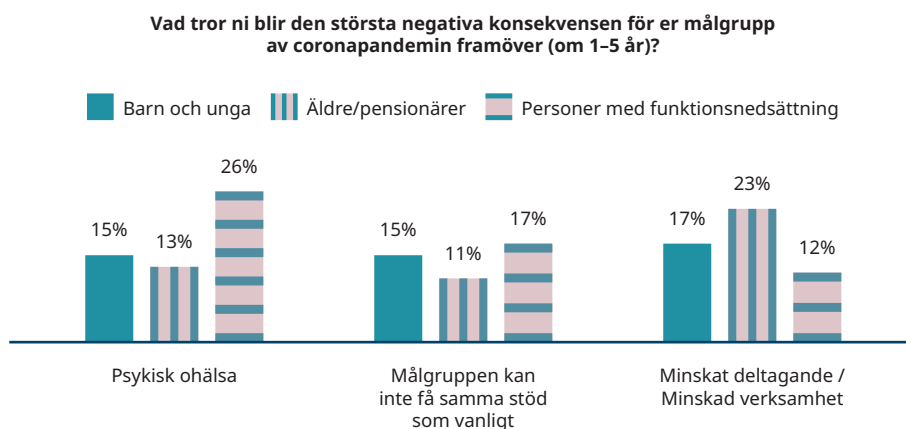
”Den psykiska hälsan hos allmänheten kommer att ta lång tid att förbättra efter pandemin. Behovet av vår stödverksamhet kommer fortsätta att öka under lång tid. Vi kommer behöva utökade finansiella resurser för att möta de behoven.”

En annan organisation som riktar sig till barn och unga beskriver att pandemin gör att skyddande faktorer såsom skola och fritidsaktiviteter försvinner.

”Tyvärr har vi sett att alkoholkonsumtionen i hemmet ökat under pandemin. När detta kombineras med att vissa haft undervisning på distans och många fritidsaktiviteter ställts in leder det till att många blir fast i en otrygg miljö hemma och att många av de trygga sammanhang de har försvinner.”

Flera organisationer beskriver också att de väntar sig att konsekvenserna av minskade eller otillräckliga stödinsatser kommer att leda till en ökad arbetslöshet, social och ekonomisk utsatthet. Svaren visar att stöd både kan handla om specifika stödinsatser och tillgången till trygga och utvecklande miljöer.

När svaren jämförts efter organisationernas målgrupper framkommer att organisationernas bedömning av konsekvenser skiljer sig åt.

Not: Figuren är baserad på en sammanställning av fritextsvar. Fritextsvaren har analyserats och därefter delats in i övergripande kategorier för presentation i figuren ovan.

Figur 9. Konsekvenser för målgruppen

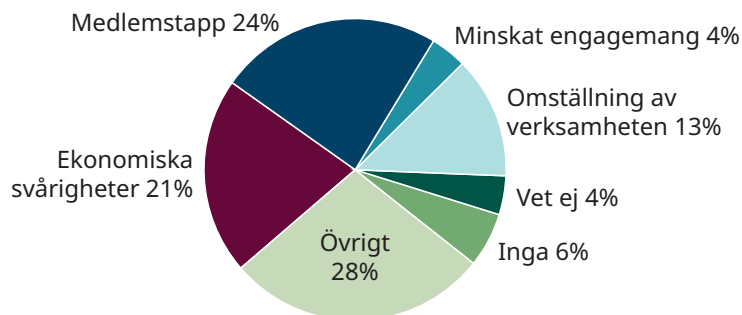
Organisationer som har personer med funktionsnedsättning som målgrupp var särskilt oroliga över de konsekvenser på den psykiska hälsan som pandemin skulle innebära (se Figur 9). En högre andel av dessa organisationer såg även en risk att deras målgrupp inte skulle få det stöd som de behöver som en konsekvens av pandemin.

Verksamheter riktade mot äldre och pensionärer bedömde att den största negativa konsekvensen för deras målgrupp är ett minskat deltagande i deras respektive verksamheter. Det finns exempelvis en oro att äldre som resultat av pandemin inte längre kommer våga sig ut och delta i olika gruppaktiviteter.

Organisationerna väntar sig färre medlemmar och sämre ekonomi framöver

En stor del av de svarande organisationerna förutspår långsiktiga konsekvenser av pandemin för deras verksamhet. 94 procent av de svarande uppger att det

kommer att finnas någon typ av negativ konsekvens av pandemin för deras verksamhet ett år från nu (se Figur 4).

Figur 4. Största negativa konsekvenserna av pandemin

Not: Figuren är baserad på en sammanställning av fritextsvar. Fritextsvaren har analyserats och därefter delats in i övergripande kategorier för presentation i figuren ovan.

Organisationerna förutspår flera olika typer av negativa konsekvenser. Bland fritextsvaren är det vanligt att organisationerna uttrycker att den största konsekvensen för deras verksamhet kommer vara en förlust av medlemmar (se Figur 4). Även ekonomiska svårigheter återkommer i många fritextsvar. Andra konsekvenser som lyfts fram är att verksamheten kommer behöva ställas om för att motsvara nya krav på exempelvis digitala möten som kommer krävas i spåren av pandemin.

Ekonomiskt stöd från offentliga aktörer mest efterfrågat

För att klara de negativa konsekvenser som pandemin innebär för deras verksamheter uppger organisationerna i fritextsvar att de behöver ekonomiskt stöd. Varannan organisation nämner ekonomiskt stöd som det viktigaste offentliga aktörer kan göra för att motverka de negativa konsekvenserna av pandemin (ej visat i figur). Organisationerna upplever att ingen annan enskild åtgärd är i närheten lika viktig som ekonomiskt stöd. Organisationerna efterfrågar många olika typer av ekonomiskt stöd. Bland annat nämns

- fortsatt och utökat nuvarande stöd (exempelvis korttidspermitteringar).
- förenkla processen för att söka ekonomiskt stöd (gör det exempelvis enklare att söka stöd för hjälp med olika typer av digitala lösningar).
- flexibilitet i bedömning för verksamhet som inte kunnat genomföras på grund av pandemin.
- sänk kravet på antal medlemmar för att kunna söka vissa bidrag.
- möjliggör att framtida ansökningar om stöd kan göras baserat på verksamheten före pandemin.

Flera organisationer uttrycker också att det är viktigt med en god och tydlig kommunikation mellan offentliga aktörer och civilsamhället. Flera organisationer lyfter att det är viktigt med ett långsiktigt perspektiv gällande både kommunikationen och det ekonomiska stödet.

Avslutande resonemang

Utifrån resultaten gör MUCF några reflektioner om civilsamhällets utmaningar och behov framöver.

Principerna bör vara vägledande för kommande prioriteringar

I samband med pandemin har omfattande och varierande behov uppstått på många områden i både civilsamhället och andra delar av samhället. Medan insatser och stöd alltid är en fråga om prioritering, innebär en kris som pandemin att dessa prioriteringar kan bli svårare att göra. Dels för att fler behöver stöd, dels för att läget förändras snabbare och på oväntade sätt.

Politiken för det civila samhället utgår från principerna om

- självständighet och oberoende
- dialog
- kvalitet
- långsiktighet
- öppenhet och insyn
- mångfald

Det är tydligt att principerna på flera sätt relaterar till organisationernas upplevda behov i samband med pandemin. Bland annat har nära dialog och en tydlig information från myndigheter återkommande lyfts som betydelsefullt för att kunna hantera pandemin. Det handlar både om att skapa en gemensam bild över utmaningarna och att hitta fungerande lösningar på de olika problem som uppkommit. Flera representanter ser också en risk att stöd från offentliga aktörer idag inte alltid möter deras långsiktiga behov för välfungerade verksamheter efter krisen. Slutligen har det också blivit tydligt att vissa typer av verksamheter och målgrupper påverkats mer negativt under pandemin. Genom att utgå från principerna ökar möjligheterna att olika stöd möter både akuta och långsiktiga behov. Ambitionen bör vara att offentliga aktörer genom stöden ska bidra till ett långsiktigt självständigt och diversifierat civilsamhälle.

Det behövs en nära dialog med civilsamhället om utformningen av kommande års bidrag

Mycket pekar på att stora delar av civilsamhället påverkas av pandemin. På grund av att civilsamhället omfattar olika verksamheter ser också påverkan och behov väldigt olika ut. Vissa organisationer har redan påverkats ekonomiskt, medan andra väntar sig en stor påverkan kommande år. Samtidigt kan vi se att ekonomiskt stöd är något som de flesta organisationer ser som det viktigaste som offentliga aktörer gör för att minska de negativa konsekvenserna på organisationerna och deras målgrupper.

För att civilsamhället ska ha långsiktigt hållbara villkor är det därför

särskilt viktigt att ha en god dialog mellan offentliga aktörer och olika delar av civilsamhället. Bidragsgivande aktörer behöver planera hur de ska prioritera och göra bedömningar av kommande års bidrag. För att bidragen ska möta verkliga behov och utmaningar hos olika delar av civilsamhället behövs en tät dialog med olika aktörer från civilsamhället. Det här gäller på såväl riksnivå som lokalt och regionalt.

Det är också viktigt att ta hänsyn till att vissa grupper verkar drabbas särskilt hårt under pandemin. Exempelvis verkar organisationer som har personer med funktionsnedsättning som målgrupp ha större utmaningar. Det finns också resultat som pekar på ett ökat stödbehov bland individer i social eller ekonomisk utsatthet.

Den snabba digitaliseringen kräver kompetensutveckling och tekniska resurser för att bli en tillgång

De nationella stödpaketet riktade till civilsamhället har varit inriktade på specifika målgrupper eller verksamheter. Det har inte funnits generella stödpaket för att ställa om. De generella stöd som funnits har varit utformade utifrån företags förutsättningar och utmaningar. På europeisk nivå har det däremot funnits stöd till civilsamhället med fokus på bland annat digital omställning.

Pandemin har ökat takten i den redan pågående strukturförändringen med digitalisering. Det är tydligt att det inneburit både möjligheter och utmaningar för organisationer och individer. För de organisationer och individer som saknar verktyg och digital kompetens har det lett till ökade skillnader i förutsättningar att delta i civilsamhället och att bedriva verksamhet. För att det ska finnas långsiktigt goda villkor för alla att kunna vara en del av det civila samhället, behöver förutsättningar för att delta digitalt stärkas. Digital säkerhet, tillgång till uppkoppling och digitala verktyg samt ett kunskapslyft för grupper med låg digitala kompetens skulle kunna stärka civilsamhällets interna demokrati och mångfald.